

La idea va tenir tant d'èxit i fou tan gran la resposta dels Esbarts i els Ajuntaments arreu del país que allò que en un principi havia de ser un cercavila va esdevenir una festassa major en la qual tothom hi volia ser present, cosa que va obligar a donar més temps a les diferents agrupacions que hi volien participar:

"CONCURSOS APLAZADOS: La Dirección de la Exposición Internacional de Barcelona ha recibido gran número de peticiones de aplazamiento de concursos que se anunciaban para los meses de agosto y septiembre próximos. (...) Laméntanse también algunas entidades musicales de esta región de que, por coincidir la época citada con los habituales compromisos adquiridos con anterioridad en fiestas mayores (...) les veda formar parte. En consecuencia (...) aplazar la celebración de los mismos prorrogando hasta el 18 de agosto la admisión de instancias de participación. Los concursos se celebrarán en la primera quincena de septiembre."¹¹³

Aquell any 1929, L'Anselm Torres de cal Cairot treballava a Barcelona i va assabentar-se del concurs de ball de bastons que tindria lloc el setembre. Va comunicar-ho a la colla i un cop posat en comú van decidir de participar-hi. En Miquel Bonastre Bigas va presentar la sol·licitud com a cap de colla el dia 10 d'Agost, i de seguida van posar-se a assajar de valent.

Hom conserva desenes d'imatges d'aquell 14 de setembre de 1929, i realment devia ser un esdeveniment memorable. Enmig la *Plaza Mayor del Pueblo Espanyol* s'hi alçava un escenari de fusta on les diferents agrupacions executaven les seves representacions i al voltant s'hi disposaven centenars de cadires pel públic. La sola referència escrita que tenim de les colles de bastoners que varen competir aquell dia la trobem en l'obra el folklorista de Capmany: *"(...) Aquesta modalitat dels Bastoners de Gelida els valgué el primer premi en el concurs celebrat en la darrera Exposició Internacional de Barcelona, en competició amb les colles de Vilanova i la Geltrú, Sitges i Masquefa."*¹¹⁴ Pel que fa a la premsa escrita, trobem una referència en un article publicat al *Diario de la Exposición*, però el seu autor solament va fer una descripció de l'ambient general de la festa: *"CERCOLETS" Y "BASTONS". LAS DANZAS OLVIDADAS: (...) Ball de Bastons -la danza de los palillos, la maquiladnaza (sic)- bella y gallarda, más viril. Los hombres vestidos de blanco (...) -avatar del corto gladius hispanicus- tienen claro acento romano, un no sé qué de legionarios de la Loba, algo barrocoso en balde pasan los días- cual "armados" de Semana Santa. El raigambre clásico de la Tarraconense se revela impensadamente en ellos, en sus fuertes gestos rotundos."*¹¹⁵

No hem trobat cap altra documentació que en parli però sí una fotografia del moment en el qual la colla de Masquefa va pujar a l'escenari a ballar. No es va endur cap premi. Gràcies a la fotografia sabem que en Tonet *Matador* va acompanyar la colla amb el flabiol, puix en Pau tocava amb els de Gelida.

¹¹³ *Diario Oficial de la Exposición*. Núm. 21, 4 d'Agost de 1929.

¹¹⁴ *Ball de Bastons de Gelida* (1948.).

¹¹⁵ Luís Santa Marina, *Diario Oficial de la Exposición*. Núm. 28, 21 de Setembre de 1929.

1930-1936

"Quan vam veure venir de lluny el camió, amb aquella bandera que no coneixíem, vam creure que era un d'aquells circs ambulants que passaven de tant en tant per Masquefa....¹¹⁶"

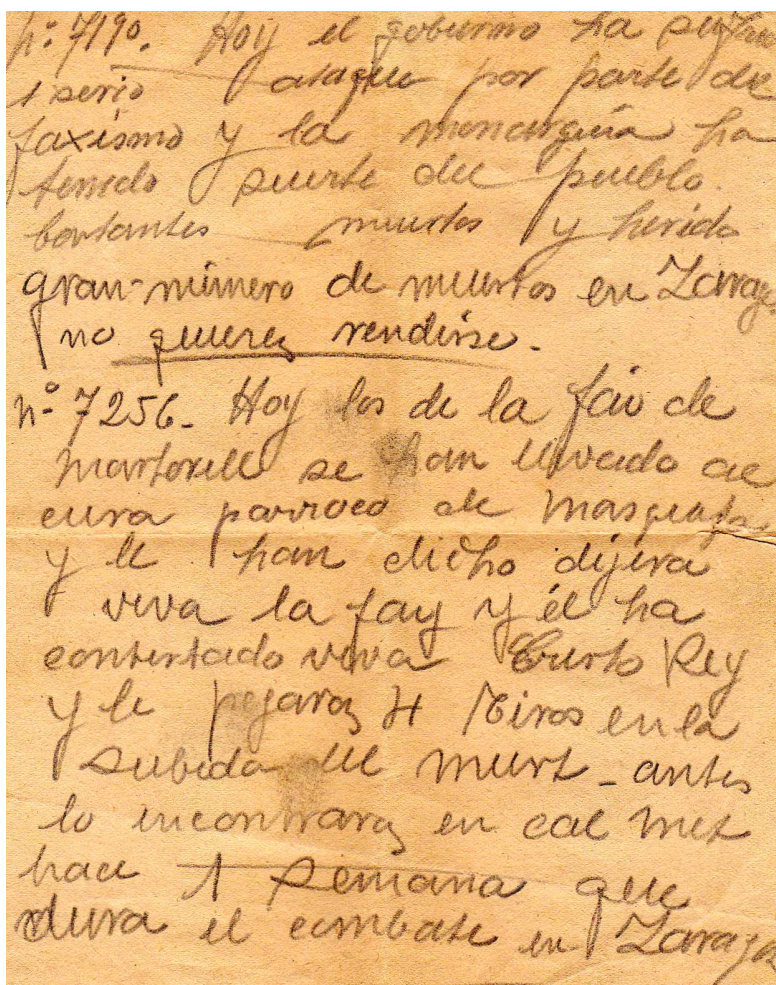
Amb el tomb de dècada va esdevenir com a cap de colla en Salvador Sabaté Bonastre, de *cal Batista*. Es produïa així el primer relleu de generacions dins el grup de l'any setze. En Salvador ocupava el lloc d'en Miquel Bonastre Bigas, un dels bastoners que van participar en la recuperació del ball de bastons a Masquefa. Tot i què en Matas no ho podia assegurar, sembla ser que en Miquel va marxar a treballar o a viure fora de Masquefa una temporada, per la qual cosa el de *cal Batista*, un jove de vint-i-nou anys molt il·lusionat pels bastons, va prendre el relleu.

Com va passar amb molts col·lectius i organitzacions culturals d'aquest país, per als Bastoners de Masquefa la dècada dels trenta va tenir només sis anys. Tot i això, és aquest el període de la història de la colla que tenim més ben documentat gràcies a un dels seus membres, l'Àngel Matas Fosalba, que amb tan sols quinze anys va entrar-hi a formar part.

Entre els anys 1932 i 1936 la colla va renovar-se força amb l'admissió de nous balladors i la desaparició d'altres. Va ser un moment clau en que van conèixer tres generacions de bastoners, i la barreja va permetre que els balls es transmetessin gairebé intactes.

El lloc on assajaven era la sala de ball de la *Unió Masquefense*¹¹⁷. Tot i que la Societat es va fundar el 1898 ja hi havia abans una altra al mateix lloc anomenada *La Artesana*. En el diari *La Vanguardia* del dia 19 de Juliol de 1881 hi trobem un anunci que diu:

SOCIEDAD DE BAILES DE MASQUEFA LA ARTESANA.—Esta Sociedad tiene el honor de invitar á todas las sociedades aliadas de las afueras, á los grandes bailes que dará en los dias 22 y 23 del corriente mes, en el espacioso salon que tiene en el «Serralet,» con la reputada orquesta de «Los Trullasos de Tarrasa, y adornado profusamente por el conocido adornista Sr. Falés, de Molins de Rey.

102. L'horror de la Guerra Civil.

Pàgina del diari personal d'un jove masquefí.

Cedida: AJM.

¹¹⁶ *Converses amb Àngel Matas* (2005).

¹¹⁷ El segle XIX hom havia assajat a *cal Valentí* (C. Major, 100) i a l'era de *can Massana*.

103. Carrer Serralet.

Tot i que la imatge correspon a principis dels anys 1940, no era gaire diferent el carrer els anys trenta.

Procedència: *Postal Moragas*. Cedida: AJM.

Els Bastoners havien estat molt vinculats a la Societat des de sempre i utilitzaven la seva sala per a assajar-hi els balls, encara que mai no van figurar en cap llibre de la entitat. Sabem que no assajaven gaire i que només ho feien quan s'acostaven els dies que havien de sortir a ballar, però tenim una imatge de com devien ser aquells assaigs de la mà d'en Matas. "...Quan era del tot satisfactori i

ben fet, els participants eren premiats amb un bon berenar, que el Ton del cafè s'encarregava de preparar i que normalment consistia en una esqueixada de bacallà i escarola, acompanyat amb un bon bitxo picant i un bon porró de vi que feia posar els llavis vermells. Qui sempre solia engrescar de fer la xatonada era l'Anselm de cal Cairot, un bon company bastoner, molt trempat, que amb els seus acudits era l'ànima de la Colla.¹¹⁸"

En parlar dels anys 30 hem de dedicar un apartat al mateix Àngel Tabola. Ell va deixar escrit el relat del seu ingrés a la colla i il·lustra perfectament la manera com s'han anat engrescant a ballar altres nois i noies a ballar al llarg dels anys: "*Estàvem uns quants xicots jugant al davant del cafè del Serralet quan de sobte vam sentir un picar de bastons dins la sala de ball que hi havia al costat del cafè i que pertanyia a la Unió Masquefense. Era que la Colla de Bastoners assajava; per curiositat hi vàrem entrar per veure com picaven i aleshores ens digueren si volíem aprendre a ballar, puix eren joves, que ells ens n'ensenyarien. A nosaltres ens feia por de rebre una bastonada en els dits o al cap, però com el meu germà Pepito era un dels components vaig arriscar-me a provar-ho. Em van donar unes elementals explicacions de com tenia que agafar els bastons i de com picar i parar les bastonades dels altres balladors. Després d'unes quantes voltes ja seguia el ritme del ball com si ho hagués fet sempre. Tal volta estava predestinat. Els meus companys i amics, el Jaume de ca l'Avet, el Ramon de cal Biel i el Peret de cal Pintor també ho van provar; els hi va costar un xic més, però després van ser uns bons balladors. Tres o quatre assaigs més i ja vaig sortir amb la colla a ballar¹¹⁹.*"

Una de les paraules que més ben pot definir l'esperit de les colles antigues és la paraula *solidaritat*. El fet de formar part d'un col·lectiu els agermanava de manera increïble. Una mostra d'aquesta asseveració va ser que la colla decidís organitzar una ballada pel maig del 1932 per tal de fer un homenatge i de recaptar uns cèntims per ajudar un company que estava greument malalt, l'Anselm de cal Cairot, el mateix que sempre engrescava la colla amb els seus acudits. En aquella ballada va fer el seu debut en Matas, que va haver d'anar a buscar el vestit a casa d'un de la Beguda perquè li deixés, car no donava temps a que li fessin¹²⁰.

¹¹⁸ *La Unió Masquefense* (1988). *Costumari de Masquefa* (1994) Publicat parcialment.

¹¹⁹ *Diari d'un Bastoner* (1996), Pàg. 20.

¹²⁰ Veieu en aquest llibre l'apunt dedicat a la *Colla de Bastoners de la Beguda Alta*. Pàg. 66.

